

Verklaring Belangrijkste Ongunstige Effecten voor financiële marktdeelnemers

Verslag voor externe partijen

Samenvatting

De Verklaring betreffende de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren¹ over het jaar 2022 is opgesteld in overeenstemming met de Sustainable Finance Disclosure Regulation (EU) 2019/2088 (hierna aangeduid als "SFDR"), met als doel de verstrekking van informatie over duurzaamheidsfactoren binnen de financiële markten transparanter te maken. Dit verslag over 2022 vormt een totaaloverzicht van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van de financiële producten² die beheerd worden door ING Solutions Investment Management S.A., een naamloze vennootschap naar Luxemburgs recht, statutair gevestigd op het adres 26, Place de la Gare, L-1616 Luxemburg, en in het handelsregister van het Groothertogdom Luxemburg ingeschreven onder nummer B 162705, met LEI-nummer 549300RGYP2113ZXF02, opgericht met als doel diensten aan te bieden in het kader van beleggingsbeheer (hierna aangeduid als "ISIM", "wij" of "de beleggingsbeheerder").

ISIM vindt dat beleggen samen dient te gaan met verantwoordelijkheid voor de gevolgen daarvan. Dit zijn niet alleen financiële gevolgen, maar ook gevolgen voor de samenleving. Door ons bewust te zijn van milieu-, sociale en governance-factoren (aangeduid met de Engelse afkorting ESG) zijn we beter in staat risico's en kansen te beheren en bij te dragen aan een duurzamere economie, waardoor beleggen zowel beleggers als de samenleving ten goede komt.

Om de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren te beperken, beheert ISIM de belangrijkste ongunstige effecten van haar beleggingen op duurzaamheidsindicatoren (hierna aangeduid met de Engelse afkorting PAI's of PAI-indicatoren) via drie instrumenten om ESG te integreren: uitsluitingen, actief aandeelhouderschap (engagement/stemmen) en selectie van beleggingen (op basis van de Duurzaamheidsbewustzijnscore van ING).

Voor elk product vermeldt ISIM de ESG-beleggingsbenadering die wordt toegepast (Traditioneel, Verantwoord, Duurzaam, Impact of Pensioen).

ISIM houdt rekening met de ongunstige duurzaamheidseffecten voor de producten die vallen onder de Verantwoorde beleggingsbenadering, de Duurzame beleggingsbenadering, de Impact-beleggingsbenadering en de Pensioen-beleggingsbenadering. Voor financiële producten die onder de Traditionele beleggingsbenadering vallen, houden wij alleen rekening met de wettelijk voorgeschreven uitsluitingen.

ISIM heeft zich ertoe verbonden om alle 16 verplichte negatieve effecten te meten, aangevuld met twee extra indicatoren, die in onze ogen belangrijk zijn voor onze planeet en de samenleving. In 2022 had ISIM geen beleggingen waarvoor PAI's met betrekking tot vastgoedactiva van toepassing waren.

Klimaat en andere milieu-indicatoren:

1. BKG-emissies	6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten
2. Koolstof-voetafdruk	
3. BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteits-gevoelige gebieden
4. Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	8. Emissies in water
5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval

¹ Dit document kan beschikbaar zijn in het Engels en andere talen, afhankelijk van de landen waar een fonds ten verkoop wordt aangeboden. In geval van tegenstrijdigheden tussen de taalversies, is de Engelse versie bindend.

² Wanneer in dit document over "financiële producten" wordt gesproken, heeft dit betrekking op de fondsen van ISIM.

Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping:

10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtlijnen voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

11. Ontbreken van procedures en compliance-mechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO -richtlijnen voor multinationale ondernemingen

12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen

13. Genderdiversiteit raad van bestuur

14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)

Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen:

15. BKG-intensiteit

16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten

Aanvullende indicatoren die ISIM in beschouwing neemt:

17. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie

18. Gemiddelde score inkomensongelijkheid

Verzameling van gegevens met betrekking tot de PAI's

Deze verklaring betreffende de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren op entiteitsniveau is opgesteld in 2023, op basis van gegevens over het jaar 2022. Dit verslag bestrijkt de periode van 1 januari t/m 31 december 2022.

De gegevens met betrekking tot de PAI's worden ieder jaar vastgelegd per: 31 maart, 30 juni, 30 september en 31 december. De gerapporteerde gegevens hebben betrekking op de 18 hierboven beschreven indicatoren. Na het verzamelen van de gegevens worden de cijfers elke keer geanalyseerd, zodat ernaar gestreefd kan worden de belangrijkste ongunstige effecten in de toekomst te verminderen. De te nemen maatregelen zullen gedefinieerd worden zodra meer gegevens in de markt beschikbaar zullen zijn.

Voor elk PAI zal het gemiddelde van de 4 metingen elk jaar ten laatste op 30 juni gepubliceerd worden op onze [webpagina voor SFDR-rapportage](#).

Voor dit eerste verslag zijn voor de 18 indicatoren en de rapportage hierover in de onderstaande tabel gegevens verzameld die betrekking hebben op onze portefeuilles van financiële producten per 31 maart, 30 juni, 30 september en 31 december 2022, waarbij voor elk daarvan de PAI-gegevens die per 31 december 2022 beschikbaar waren, zijn toegepast. De beslissing om deze aanpak te volgen, hangt samen met het feit dat de kwaliteit van de PAI-gegevens over het hele jaar 2022 aanvankelijk matig was, maar in de loop van het jaar verbeterde.

PAI's (behalve PAI 1) worden uitgedrukt als een aandeel in de "actuele waarde van alle beleggingen" of als een aandeel per miljoen euro's van het totaal aan beleggingen. In overeenstemming met de "Vragen en antwoorden" bij de Gedelegeerde Verordening in het kader van de SFDR (Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1288 van de Commissie)" van 17 november 2022, en nadere precisering in de punten 25, 26 en 27 van het "Joint Consultation Paper" van 12 april 2023, opgesteld door de "Joint Committee of the European Supervisory Authorities", betreft ISIM in de berekening van alle PAI's (behalve PAI 1), alle directe en indirecte beleggingen die gedaan zijn in al haar financiële producten, hetzij in ondernemingen, hetzij in overheden of supranationale instellingen. Bijgevolg werd dezelfde noemer gebruikt voor alle PAI's (behalve PAI 1), hoewel dit kan leiden tot inconsistentie tussen de teller en de noemer.

De 18 belangrijkste indicatoren voor ongunstige effecten (PAI's) voor 2022

INDICATOREN VOOR ONDERNEMINGEN WAARIN IS BELEGD						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effect 2022	Effect 2021	Toelichting	Genomen maatregelen, geplande maatregelen en voor de volgende referentieperiode vastgestelde streefdoelen	
KLIMAAT- EN ANDERE MILIEU-INDICATOREN						
Broeikasgas-emissies	1. BKG-emissies	Scope 1-BKG-emissies	948.028 tCO ₂ e	N/A	Directe emissies uitgedrukt in tonnen CO ₂ uit bronnen die eigendom zijn van of direct beheerd worden door de ondernemingen, alsmede emissies die vrijkomen bij industriële processen en productie op locatie.	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Uitsluitingen Voor de Verantwoorde, Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen sloot ISIM ondernemingen met zeer ongunstige effecten op het klimaat uit, zoals ondernemingen die elektriciteit produceren via steenkoolcentrales of die betrokken zijn bij de ontginning van steenkool. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen worden meer ondernemingen uitgesloten op grond van hun effecten op het klimaat (zoals ondernemingen die betrokken waren bij olie, niet-conventioneel gas en kernenergie).</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Stemmen en thematische engagement.</p>
		Scope 2-BKG-emissies	278.077 tCO ₂ e	N/A	Emissies uitgedrukt in tonnen CO ₂ uit aangekochte of verworven energie, zoals elektriciteit, warmte of koeling, gegenereerd op industriële locaties buiten het bedrijf. Deze emissies zijn indirect, omdat ze emissie buiten het bedrijf, waar de energie wordt opgewekt, plaatsvindt.	
		Scope 3-BKG-emissies	8.397.058 tCO ₂ e	N/A	Andere indirecte emissies, uitgedrukt in tonnen CO ₂ , die voortkomen uit de activiteiten van de onderneming, maar die ontstaan uit bronnen die geen eigendom zijn van of gecontroleerd worden door de ondernemingen.	
		Totale BKG-emissies	9.623.163 tCO ₂ e	N/A	Totaal van Scope-1-, Scope-2- en Scope-3-emissies, uitgedrukt in tonnen CO ₂	

	2. Koolstofvoetadruk	Koolstofvoetadruk 1 & 2 in tonnen CO ₂ e/mln. EUR	37,77 tCO ₂ e/MEur	N/A	De koolstofvoetadruk van een portefeuille is de hoeveelheid gespecificeerde emissies (in ton) gedeeld door het geïnvesteerde bedrag (in euro's). Koolstofvoetadruk voor scope 1 en 2 in tonnen CO ₂ e/mln. EUR	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 2 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Uitsluitingen Voor de Verantwoorde, Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen sloot ISIM ondernemingen met zeer negatieve effecten op het klimaat uit, zoals ondernemingen die elektriciteit produceren via steenkoolcentrales of die betrokken zijn bij de ontginning van steenkool. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen worden meer ondernemingen op grond van hun effecten op het klimaat uitgesloten (zoals ondernemingen die betrokken zijn bij olie, niet-conventioneel gas en kernenergie).</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Stemmen en thematische engagement.</p>
		Koolstofvoetadruk 1, 2 & 3 in tonnen CO ₂ e/mln. EUR	299,23 tCO ₂ e/MEur	N/A	De koolstofvoetadruk van een portefeuille is de hoeveelheid gespecificeerde emissies (in ton) gedeeld door het geïnvesteerde bedrag (in euro's). Koolstofvoetadruk voor scope 1, 2 en 3 in tonnen CO ₂ e/mln. EUR	

	3. BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit 1 & 2 in tonnen CO2e/mln. EUR	87,28 tCO2e/MEur	N/A	BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd, voor scope 1 en 2	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 3 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Uitsluitingen Voor de Verantwoorde, Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen sloot ISIM ondernemingen met zeer negatieve effecten op het klimaat uit, zoals ondernemingen die elektriciteit produceren via steenkoolcentrales of die betrokken zijn bij de ontginning van steenkool. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen worden meer ondernemingen op grond van hun effecten op het klimaat uitgesloten (zoals ondernemingen die betrokken zijn bij olie, niet-conventioneel gas en kernenergie).</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Stemmen en thematische engagement.</p>
		BKG-intensiteit 1, 2 & 3 in tonnen CO2e/mln. EUR	560,17 tCO2e/MEur	N/A	BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd, voor scope 1, 2 en 3	

	4. Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	4,38 %	N/A	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 4 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Uitsluitingen Voor de Verantwoorde, Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen sloot ISIM ondernemingen met zeer negatieve effecten op het klimaat uit, zoals ondernemingen die elektriciteit produceren via steenkoolcentrales of die betrokken zijn bij de ontginning van steenkool. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen worden meer ondernemingen op grond van hun effecten op het klimaat uitgesloten (zoals ondernemingen die betrokken zijn bij olie, niet-conventioneel gas en kernenergie).</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Beperkingen (bijv. in verband met de winning van thermische steenkool)</p>
--	--	--	--------	-----	--	--

	<p>5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie</p>	<p>Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen</p>	<p><i>Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie:</i></p> <p>28,58 %</p> <p><i>Aandeel opwekking van niet-hernieuwbare energie:</i></p> <p>3,12%</p>	<p>N/A</p>	<p>Aandeel verbruik en opwekking van niet-hernieuwbare energie door ondernemingen waarin is belegd, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als een percentage van de totale energiebronnen</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 5 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Actief aandeelhouderschap (engagement/stemmen) ISIM gaat in dialoog met ondernemingen in haar beleggingsportefeuilles en stemt op aandeelhoudersvergaderingen. Een van de thema's waarop ISIM zich in de dialoog richt is verantwoorde schone technologie. Wanneer wij gebruik maken van externe vermogensbeheerders, vertrouwen wij op hun stembeleid en engagement. Zie voor meer informatie over de manier waarop wij stemmen onze stemrichtlijnen.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Stemmen en thematische engagement.</p>
	<p>6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten</p>	<p>Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten</p>	<p>2,11 GWh/MEur</p>	<p>N/A</p>	<p>Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 6 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Thematische engagement</p>

<p>Biodiversiteit</p>	<p>7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden</p>	<p>Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben</p>	<p>5,53 %</p>	<p>N/A</p>	<p>Aandeel van beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden, wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 7 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Actief aandeelhouderschap (engagement/stemmen) ISIM gaat in dialoog met ondernemingen in haar beleggingsportefeuilles en stemt op aandeelhoudersvergaderingen. Een van de thema's waarop ISIM zich in de dialoog richt is ontbossing. Zie voor meer informatie over de manier waarop wij stemmen onze stemrichtlijnen.</p> <p>Uitsluitingen Ondernemingen die negatieve gevolgen hebben voor biodiversiteitsgevoelige gebieden, kunnen worden uitgesloten op grond van de controversescreening.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Engagement gericht op activiteiten die samenhangen met de productie en distributie van palmolie.</p>
-----------------------	--	--	---------------	------------	---	---

<p>Watergehalte</p>	<p>8. Emissies in water</p>	<p>Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde</p>	<p>0,09 t/MEur</p>	<p>N/A</p>	<p>Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 8 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Thematische engagement (waterbeheer).</p>
<p>Afval</p>	<p>9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval</p>	<p>Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde</p>	<p>2,88 t/MEur</p>	<p>N/A</p>	<p>Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk en radioactief afval (in ton) per miljoen euro aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 9 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Engagement over controverses.</p>

INDICATOREN VOOR SOCIALE THEMA'S EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN, EERBIEDIGING VAN DE MENSENRECHTEN, EN BESTRIJDING VAN CORRUPTIE EN OMKOPING

<p>Sociale thema's en arbeidsomstandigheden</p>	<p>10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtlijnen voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)</p>	<p>Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen</p>	<p>0,50 %</p>	<p>N/A</p>	<p>Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 10 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Uitsluitingen Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn gerelateerd aan de controversescreening. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen belegt ISIM niet in ondernemingen die betrokken zijn bij ernstige of zeer ernstige controverses. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering belegt ISIM niet in ondernemingen die betrokken zijn bij zeer ernstige controverses die verband houden met hun producten en/of activiteiten. De classificatie van de controverses (ernstig of zeer ernstig) wordt bepaald door een externe gegevensleverancier.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Stemmen, engagement over controverses, beperkingen (wanneer engagement niet of niet langer haalbaar wordt geacht)/</p>
---	--	---	---------------	------------	---	--

	<p>11. Ontbreken van procedures en compliance-mechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO -richtlijnen voor multinationale ondernemingen</p>	<p>Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO -richtlijnen voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN -beginselen of OESO -richtlijnen kunnen worden aangepakt</p>	<p>42,70 %</p>	<p>N/A</p>	<p>Aandeel van beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO -richtlijnen voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN -beginselen of OESO -richtlijnen kunnen worden aangepakt</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 11 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Onze engagementtrajecten gaan uit van internationaal aanvaarde normen voor het gedrag van ondernemingen, zoals gedefinieerd door onder meer het VN Global Compact, het International Corporate Governance Network (ICGN) en de OESO, op de twee hieronder beschreven manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Engagement over controverses richt zich op ondernemingen die ernstig en structureel ingaan tegen onze criteria die gebaseerd zijn op normen op het gebied van goed ondernemingsbestuur, mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu, en omkoping en corruptie; - Thematische engagement richt zich op verschillende thema's die grote effecten hebben op de samenleving. Deze thema's hangen samen met de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de VN en het beperken van de grootste risico's, zoals gedefinieerd door het World Economic Forum.
--	--	--	----------------	------------	--	--

	12. Niet -gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet -gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	0,35 %	N/A	Gemiddelde niet -gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 12 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Actief aandeelhouderschap (engagement/stemmen) ISIM gaat in dialoog met ondernemingen in haar beleggingsportefeuilles en stemt op aandeelhoudersvergaderingen. Een van de thema's waarop ISIM zich in de dialoog richt is de toekomst van werk. Een belangrijk aspect van dit thema is gendergelijkheid. Zie voor meer informatie over de manier waarop wij stemmen onze stemrichtlijnen.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Stemmen en thematische engagement.</p>
--	--	--	--------	-----	--	--

	13. Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden van de raad van bestuur	22,75 %	N/A	Gemiddelde verhouding tussen het aantal vrouwelijke en mannelijke leden van de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden van de raad van bestuur	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. PAI-indicator 13 werd meegewogen in deze score. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p>Actief aandeelhouderschap (engagement/stemmen) ISIM gaat in dialoog met ondernemingen in haar beleggingsportefeuilles en stemt op aandeelhoudersvergaderingen. Een van de thema's waarop ISIM zich in de dialoog richt is de toekomst van werk. Een belangrijk aspect van dit thema is gendergelijkheid. Zie voor meer informatie over de manier waarop wij stemmen onze stemrichtlijnen.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Stemmen en thematische engagement.</p>
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0,00 %	N/A	Aandeel van beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens ³	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Uitsluitingen ISIM belegt voor de door haar beheerde beleggingsstrategieën niet in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Uitsluiting.</p>

³ Het gerapporteerde cijfer voor PAI 14 in deze tabel heeft betrekking op aandelenbeleggingen in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens, volgens de voor dit verslag gehanteerde definitie (d.w.z. antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens). Hierbij zij aangetekend dat, hoewel kernwapens geen onderdeel vormen van deze definitie, ISIM de blootstelling van haar financiële producten aan deze wapens wel meet, aangezien ISIM geen financiële bijdrage wenst te leveren aan ontwikkeling, productie, onderhoud of verhandeling van kernwapens. Hoewel ISIM niet direct belegt in ondernemingen die betrokken zijn bij kernwapens, is een percentage van 0,21% van de beleggingen indirect betrokken bij kernwapens, als gevolg van de indirecte blootstelling via enkele onderliggende fondsen van de financiële producten.

INDICATOREN VOOR BELEGGINGEN IN OVERHEDEN EN SUPRANATIONALE INSTELLINGEN

<p style="text-align: center;">Ecologisch</p>	<p style="text-align: center;">15. BKG-intensiteit</p>	<p style="text-align: center;">BKG-intensiteit landen waarin is belegd</p>	<p style="text-align: center;">0,04 KtCO2e/MEur</p>	<p style="text-align: center;">N/A</p>	<p style="text-align: center;">BKG-intensiteit van de landen waarin wij beleggen</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM weegt bij de beoordeling van overheden voor haar Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen ook niet-financiële aspecten mee. Progressie op klimaatbeleid is daar een onderdeel van. Hiervoor wordt de Environmental Performance Index gebruikt. Voor haar Impact-beleggingsbenadering belegt ISIM uitsluitend in obligaties met een groen, sociaal of duurzaam label.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Beperkingen.</p>
<p style="text-align: center;">Sociaal</p>	<p style="text-align: center;">16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten</p>	<p style="text-align: center;">Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht</p>	<p style="text-align: center;">0,01 %</p>	<p style="text-align: center;">N/A</p>	<p style="text-align: center;">Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), zoals bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, de beginselen van de Verenigde Naties en, wanneer van toepassing, nationaal recht</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Uitsluitingen ISIM sluit landen die sociale rechten ernstig schenden uit van directe beleggingen.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Beperkingen.</p>

INDICATOREN VOOR BELEGGINGEN IN VASTGOEDACTIVA

Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen	N/A	N/A	N/A	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u> ISIM belegt in haar beleggingsstrategieën niet direct in vastgoed.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> ISIM belegt in haar beleggingsstrategieën niet direct in vastgoed.</p>
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	N/A	N/A	N/A	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u> ISIM belegt in haar beleggingsstrategieën niet direct in vastgoed.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> ISIM belegt in haar beleggingsstrategieën niet direct in vastgoed.</p>

ANDERE INDICATOREN VOOR DE BELANGRIJKSTE ONGUNSTIGE EFFECTEN OP DUURZAAMHEIDSFACTOREN

Emissies	Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiting bij de Overeenkomst van Parijs beogen	30,71 %	N/A	Aandeel van beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor de reductie van de koolstofemissie die gericht zijn op aansluiting bij de Overeenkomst van Parijs	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van ondernemingen ook niet-financiële aspecten meegewogen. Deze werden vertaald in een indicator-score, aangeduid als de Duurzaamheidsbewustzijnscore. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen kwamen alleen ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoorden, in aanmerking als belegging. Deze PAI-indicator voor emissies werd in deze score meegewogen. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering werd de indicator meegewogen in de totale beoordeling.</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Niet afzonderlijk in aanmerking genomen (maar berekend en opgenomen in het geconsolideerde cijfer van ISIM)</p>
----------	---	---	---------	-----	---	--

<p>Sociaal</p>	<p>Gemiddelde score inkomensongelijkheid</p>	<p>De inkomensverdeling en economische ongelijkheid onder de deelnemers in iedere economie, uitgedrukt in een kwantitatieve indicator</p>	<p>9,86</p>	<p>N/A</p>	<p>De inkomensverdeling en economische ongelijkheid onder de deelnemers in iedere economie, uitgedrukt in een kwantitatieve indicator</p>	<p><u>VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGGINGSGENADERING</u></p> <p>Selectie van beleggingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore) ISIM heeft bij de beoordeling van overheden voor haar Duurzame en Impact-beleggingsstrategieën ook niet-financiële aspecten mee en selecteert alleen landen die bovengemiddeld scoren op deze PAI-indicator. Daarnaast vormt sociaal beleid een selectiecriteria. Hiervoor wordt de Social Progress Index gebruikt. Ook worden landen die de doodstraf uitvoeren voor deze beleggingsstrategieën uitgesloten. Voor haar Impact-beleggingsbenadering belegt ISIM uitsluitend in obligaties met een groen, sociaal of duurzaam label</p> <p><u>PENSIOEN BELEGGINGSBENADERING</u> Niet afzonderlijk in aanmerking genomen (maar berekend en opgenomen in het geconsolideerde cijfer van ISIM)</p>
----------------	--	---	-------------	------------	---	--

Jaarlijkse toelichting op resultaten en doelen

Aangezien dit het eerste verslag is sinds de SFDR-verordening van kracht werd (terwijl de nieuwe "Corporate Sustainability Reporting Directive" ("CSRD") volgend jaar van kracht wordt), is de beschikbaarheid van gegevens en de kwaliteit van de gegevens nog steeds erg laag, aangezien sommige cijfers met betrekking tot ondernemingen, overheden of supranationale instellingen waarin wordt belegd nog ontbreken, of geheel of gedeeltelijk op schattingen gebaseerd zijn.

ISIM is erin geslaagd om het duurzaamheidsniveau van haar financiële producten te verbeteren, terwijl daarnaast enkele van haar artikel-6-fondsen opgewaardeerd zijn tot artikel-8-fondsen. Per 31 december 2022 is het merendeel van alle financiële producten van ISIM⁴ geclassificeerd als SFDR-artikel-8-fondsen. De artikel 8-fondsen van ISIM die ecologische en sociale kenmerken promoten, maar niet gericht zijn op het doen van duurzame beleggingen, maken deel uit van onze Verantwoorde beleggingsbenadering. De artikel-8-fondsen van ISIM die ecologische en sociale kenmerken promoten en een minimaal aandeel aan duurzame beleggingen hebben, maken deel uit van onze Duurzame beleggingsbenadering. Dankzij deze indeling konden we de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingen beperken. In 2023 heeft ISIM een nieuw artikel-9-fonds gelanceerd, dat deel uitmaakt van de Impact-benadering.

In lijn met de verbetering van het duurzaamheidsniveau van de artikel-8-fondsen en de opwaardering van artikel-6-fondsen naar artikel-8-fondsen, is ook een verbetering waarneembaar op bepaalde PAI-indicatoren, zoals de indicatoren voor Scope 1 broeikasgasemissies, de Scope 1 broeikasgasintensiteit en de Scope 1 Koolstof-voetafdruk.

De beschikbaarheid van gegevens met betrekking tot sommige PAI's is nog steeds erg matig. Dit geldt onder meer voor het aandeel van het verbruik en de opwekking van niet-hernieuwbare energie, activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden, emissies in water, gevaarlijk en radioactief afval, en de niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen. De huidige gerapporteerde cijfers voor alle PAI's kunnen daarom sterk afwijken van de cijfers die in de toekomst gepubliceerd zullen worden, wanneer er meer gegevens beschikbaar zullen zijn.

We zijn erin geslaagd om een aanzienlijk deel van de beleggingen van onze fondsen om te zetten naar onderliggende artikel-8- of artikel-9-fondsen of directe beleggingen die ecologische of sociale kenmerken promoten en/of duurzame beleggingen zijn. Desondanks blijven er nog enkele negatieve invloeden, voornamelijk veroorzaakt door sommige traditionele beleggingen

Vooruitkijkend verwacht ISIM dat er verbeteringen gerealiseerd zullen worden met betrekking tot de indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten (PAI's), als gevolg van de volgende factoren:

- meer fondsen in het aanbod van ISIM zullen worden opgewaardeerd van artikel-6- naar artikel-8-fondsen;
- lancering van een artikel-9-fonds;
- ondernemingen waarin wij beleggen streven naar meer duurzaamheid, wat erin zal resulteren dat de ongunstige effecten van hun activiteiten zullen afnemen;
- toename van beleggingen in ondernemingen en andere fondsen die ernaar streven hun duurzaamheid te vergroten;
- sterkere engagement van de beleggingsbeheerders met de ondernemingen over onderwerpen die samenhangen met duurzaamheid;
- verbetering van de criteria voor de beoordeling van duurzaamheid.

⁴ Bijlage 1: Lijst van alle financiële producten waarop dit verslag betrekking heeft.

Beschrijving van beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

Met betrekking tot de verschillende ESG-beleggingsbenaderingen past ISIM specifiek beleid toe om de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren te identificeren en prioriteren.

VERANTWOORDE, DUURZAME EN IMPACT-BELEGINGSBENADERING

ISIM hanteert twee beleidslijnen die verband houden met de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige duurzaamheidseffecten:

1. Wereldwijd beleid voor het beheer van milieu- en sociale risico's

ISIM volgt, als onderdeel van de ING Groep, de Global Environmental and Social Risk Management Policy van ING. Op basis van dit beleid wordt een reeks ondernemingen vanwege hun activiteiten of gedrag uitgesloten van ons beleggingsaanbod. Dit beleid is [hier](#) te vinden.

2. Richtlijnen voor verantwoord beleggen

Hoe ISIM verder rekening houdt met de belangrijkste ongunstige duurzaamheidseffecten hangt af van de gevolgde beleggingsbenadering, zoals beschreven in de "Richtlijnen voor verantwoord beleggen". ISIM onderscheidt in deze richtlijnen vier typen beleggingsbenaderingen: Traditioneel, Verantwoord, Duurzaam en Impact. In de Duurzame en Impact-beleggingsbenadering heeft het beperken van ongunstige duurzaamheidseffecten een hogere prioriteit dan in de Verantwoorde beleggingsbenadering. In de Traditionele beleggingsbenadering wordt buiten wettelijke verplichtingen geen rekening gehouden met ongunstige duurzaamheidseffecten.

Bij de Verantwoorde, Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen beperkt ISIM ongunstige duurzaamheidseffecten middels uitsluitingen, actief aandeelhouderschap en de selectie van beleggingen en financiële producten. In het Duurzame en Impact-beleggingsbeleid zijn er meer uitsluitingen van toepassing en worden ongunstige duurzaamheidseffecten hoger geprioriteerd bij de selectie van beleggingen en financiële producten. Hieronder volgt een korte toelichting van de gehanteerde instrumenten voor ESG-integratie. Het instrument actief aandeelhouderschap wordt hieronder in een aparte paragraaf toegelicht.

Uitsluitingen

Bij Verantwoord en Duurzaam beleggen streeft ISIM ernaar niet te beleggen in ondernemingen waarvan de diensten, producten of gedragingen ten koste gaan van mens, milieu of samenleving. Daarom toetst de beleggingsbeheerder waaraan ISIM het mandaat gedelegeerd heeft (hierna "de beleggingsbeheerder"), ondernemingen op hun activiteiten en gedrag alvorens in een onderneming te beleggen (via bijvoorbeeld aandelen of bedrijfsobligaties). Ondernemingen kunnen in de loop van de tijd veranderen; daarom controleert de beleggingsbeheerder jaarlijks de gegevens van alle ondernemingen in de portefeuilles om te bepalen of ze nog steeds voldoen aan de eisen van de Richtlijnen voor verantwoord beleggen.

Voor de Verantwoorde, Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen beperkt ISIM de beleggingen in ondernemingen die:

- de beginselen van het Global Compact van de Verenigde Naties en de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) voor multinationale ondernemingen hebben geschonden;
- controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens) produceren;
- elektriciteit produceren via steenkoolcentrales of die betrokken zijn bij de ontginning van steenkool;
- tabaksproducten produceren;
- betrokken zijn bij wapens, olie, niet-conventioneel gas, kernenergie, pornografie, gokken, bont en alcohol (alleen voor onze Duurzame en Impact-benaderingen).

Als ondernemingen meer dan 5% (en voor kernenergie 30%) van hun omzet uit de productie en 10% uit dienstverlening gelieerd aan deze activiteiten halen, worden ze niet opgenomen in bovengenoemde beleggingsbenaderingen. Daarnaast hanteert ISIM-criteria met betrekking tot het gedrag dat ondernemingen vertonen.

Selectie van ondernemingen (Duurzaamheidsbewustzijnscore)

De beleggingsbeheerder weegt bij de beoordeling van ondernemingen voor de Verantwoorde, Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen ook niet-financiële aspecten mee. Deze niet-financiële aspecten worden vertaald in een indicator-score. Voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen belegt de beleggingsbeheerder uitsluitend in ondernemingen die niet tot de 30% met de laagste score behoren. Voor de Verantwoorde beleggingsbenadering wordt de indicator meegewogen in de algemene oordeelsvorming. De scores voor ongunstige duurzaamheidseffecten wegen voor 40% mee bij de berekening van deze indicator. De beleggingsbeheerder weegt bij de beoordeling van overheden voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen ook niet-financiële aspecten mee. Deze niet-financiële aspecten worden eveneens vertaald in een indicatorscore. Deze score wordt meegewogen in de totale beoordeling.

Fondsselectie

De beleggingsbeheerder belegt ook in andere fondsen, zoals beleggingsfondsen, indexfondsen of ETF's. De beleggingsbeheerder beoordeelt de ongunstige duurzaamheidseffecten van financiële producten door hun omgang met de ongunstige effecten van hun beleggingen te vergelijken met het hierboven geschetste beleid voor de omgang met ongunstige effecten, dat door ISIM wordt gehanteerd. Om dit te kunnen doen, stuurt de beleggingsbeheerder een ESG-vragenlijst naar de beheerders van deze producten, waarin hun gevraagd wordt hoe hun product omgaat met onderwerpen zoals tabak, kolen en schendingen van de beginselen van het VN Global Compact.

ISIM heeft deze onderwerpen gekozen omdat ze als thema's gelden die een positieve invloed kunnen hebben op de beperking van ongunstige effecten. De antwoorden op de vragenlijst geven de beleggingsbeheerder de mogelijkheid om deze fondsen op basis van het beheer van ongunstige duurzaamheidseffecten in te delen in een van de vier eerdergenoemde ESG-benaderingen.

ISIM ziet twee mogelijkheden voor de classificatie van ongunstige effecten. Ofwel de fondsbeheerder van het andere fonds houdt geen rekening met ongunstige effecten; in dat geval gebruikt de beleggingsbeheerder dit fonds alleen voor portefeuilles waarvoor de Traditionele beleggingsbenadering wordt gevolgd. Of de fondsbeheerder houdt wel rekening met ongunstige effecten; in dat geval kan het fonds in aanmerking komen voor alle beleggingsbenaderingen, afhankelijk van het niveau en de mate van integratie. Als de fondsbeheerder wel aan sommige, maar niet aan alle criteria voldoet, kan de beleggingsbeheerder besluiten een engagementprocedure te starten waarin de fondsbeheerder wordt gevraagd over twee jaar aan alle criteria te voldoen. Afhankelijk van de criteria waaraan nog niet wordt voldaan, kan de beleggingsbeheerder besluiten om deze fondsen te categoriseren als fondsen die ook rekening houden met ongunstige duurzaamheidseffecten. Als de engagementprocedure niet succesvol is, wordt het fonds in een lagere categorie geplaatst.

Om na te gaan of een fondsbeheerder rekening houdt met de aanvullende uitsluitingen voor de Duurzame en Impact-beleggingsbenaderingen, wordt een extra vragenlijst uitgestuurd. De antwoorden op deze vragenlijst en het daaropvolgende gesprek dat de beleggingsbeheerder met de fondsbeheerder voert, geeft de beleggingsbeheerder inzicht in de mate waarin de fondsbeheerder zich bewust is van de omvang van de ongunstige effecten die ondernemingen of overheden kunnen hebben op sociale en ecologische factoren. Fondsbeheerders die zich in hogere mate bewust zijn van deze effecten, kunnen worden gecategoriseerd als Duurzaam. Behalve dat beheerders van Duurzame fondsen rekening dienen te houden met ongunstige effecten, verwachten wij van hen dat zij ook aan andere normen voldoen. Deze normen staan beschreven in de "Richtlijnen voor verantwoord beleggen" van ISIM, die te vinden zijn op ing-isim.lu/ESG

Na de beoordeling van de hierboven beschreven beleidslijnen blijft er een foutmarge over met betrekking tot de identificatie en prioritering van ongunstige duurzaamheidseffecten. Deze foutmarge bestaat door het gebruik van gegevens van derden, die een onjuiste inschatting kunnen maken. Ook speelt het menselijk oordeel een rol, omdat dit subjectief kan zijn. Wanneer wij gebruik maken van extern beheerde activa, beleggen wij in die producten die het dichtst bij ons eigen beleid liggen, maar dit komt bijna nooit voor de volle honderd procent overeen. Wij zijn ons bewust van deze foutmarges en streven er altijd naar deze te beperken.

Engagementbeleid

Als aandeelhouder gaat ISIM in sommige gevallen een engagement aan met de ondernemingen waarin we beleggen. Dit betekent dat we gebruik maken van onze rechten als aandeelhouder om ondernemingen aan te spreken op hun verantwoordelijkheid om waarde op de lange termijn te creëren voor alle belanghebbenden. Op deze manier dragen wij bij aan verantwoord ondernemerschap en goed ondernemingsbestuur.

Wij doen dit op verschillende manieren. De beleggingsbeheerder gaat de dialoog aan met ondernemingen en we stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Zo dragen wij bij aan een systeem van goed ondernemingsbestuur en kunnen wij de belangen van onze beleggers rechtstreeks onder de aandacht van de ondernemingen brengen. In het geval dat wij gebruik maken van externe vermogensbeheerders, vertrouwen wij op hun stembeleid en engagement. Zie voor meer informatie over de manier waarop wij stemmen zie onze [stemrichtlijnen](#).

In onze engagement richten we ons op drie thema's, die in lijn liggen met de duurzaamheidsdoelstellingen van de ING Groep:

- 1. Future of Work (de toekomst van werk):** met dit engagement thema willen we ondernemingen bewuster maken van hoe automatisering, robotisering en demografische veranderingen tot veranderingen in de vraag naar en inzet van medewerkers kan leiden. Hierbij richten we ons vooral op die ondernemingen die sterk door deze ontwikkelingen geraakt worden. Dit is een vorm van sociale engagement.
- 2. Responsible Cleantech (verantwoorde, schone technologie):** met dit thema willen we ondernemingen bewuster maken van milieu- en sociale uitdagingen in de productieketen. Hierbij richten we ons op die ondernemingen die producten maken die bijdragen aan klimaatoplossingen. Deze engagement richt zich zowel op milieu- als op sociale factoren.
- 3. Living wage (leefbaar loon):** dit thema is gericht op het verbeteren van de betaling van een leefbaar loon in de toeleveringsketen van de kleding-, en agro-voedsel- en retail waardeketens. Deze engagement richt zich op sociale factoren.

Meer informatie over onze engagement vindt u in de ISIM [Engagement-richtlijnen](#).

PENSIOEN-BELEGINGSBENADERING

ISIM heeft strikte beleidslijnen ontwikkeld en geïmplementeerd voor de identificatie, prioritering en aanpak van de belangrijkste ongunstige duurzaamheidseffecten. In dit deel wordt een samenvatting gegeven van deze beleidslijnen, die meer in detail beschreven worden in het document Richtlijnen voor Verantwoord Beleggen – Pensioenbenadering van ISIM.

ISIM hanteert op normen gebaseerde criteria voor Verantwoord beleggen, waaraan emittenten moeten voldoen. Deze criteria zijn een weerspiegeling van relevante wetten, onze waarden en internationaal erkende normen zoals de beginselen van de VN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. De criteria geven de minimumvereisten weer waaraan de entiteiten waarin wij beleggen moeten voldoen; ze worden periodiek bijgewerkt en herzien. Gedetailleerde informatie over de criteria, motivering en toepassing is te vinden in de “Richtlijnen voor Verantwoord Beleggen – Pensioenbenadering” van ISIM.

De beleggingsbeheerder stelt het globale belegbare universum samen en als er sterke aanwijzingen zijn dat een emittent mogelijk niet voldoet aan een van onze minimumvereisten, dient de beleggingsbeheerder te bepalen of dit een schending vormt. Deze informatie over mogelijke schendingen kan afkomstig zijn van externe leveranciers van ESG-onderzoek-of engagement waarvan de beleggingsbeheerder gebruik maakt, input van het eigen beleggingsteam van de beleggingsbeheerder, of van andere partijen, zoals ngo's of mediabronnen.

De beleggingsbeheerder hanteert voor de eventuele afstoting van beleggingen een op engagement gebaseerde aanpak en beoordeelt daarom eerst of het mogelijk is om met de onderneming in kwestie een dialoog aan te gaan om de ongunstige effecten te beperken. Als engagement haalbaar wordt geacht, moet een formeel engagementproces worden gestart om te zorgen dat de onderneming voor belegging in aanmerking blijft komen. De beleggingsbeheerder houdt zich aan de centraal beheerde lijst van toepasselijke beperkingen van het beleggingsuniversum. De uitsluitingslijst is te vinden in de “Richtlijnen voor Verantwoord Beleggen – Pensioenbenadering”.

Uitsluitingslijst

Wat betreft de belangrijkste ongunstige effecten die geen inbreuk vormen op de op normen gebaseerde criteria van ISIM voor Verantwoord beleggen, streeft de beleggingsbeheerder ernaar deze effecten te beperken door middel van stembeslissingen en thematische engagement. Dit wordt nader beschreven in de volgende paragraaf, waar wij ons engagementbeleid samenvatten.

Engagementbeleid

In onze rol als wereldwijde belegger kunnen wij positieve veranderingen teweegbrengen, onder meer door een dialoog aan te gaan met ondernemingen om de ongunstige effecten van onze beleggingen te beperken. De beleggingsbeheerder past verschillende methoden toe om dit te bereiken. De beleggingsbeheerder stemt op aandeelhoudersvergaderingen en gaat als aandeelhouder en als obligatiehouder actief de dialoog aan met ondernemingen over een reeks kwesties waarin veranderingen mogelijk zijn. Waar mogelijk werkt de beleggingsbeheerder samen met internationale organisaties en met andere institutionele beleggers om het effect van onze inspanningen te versterken.

Hieronder volgt een samenvatting van onze aanpak van engagement en stemmen met betrekking tot de belangrijkste ongunstige effecten. Voor meer informatie over onze engagementbenadering verwijzen wij naar ons Engagementbeleid.

Vormen van engagement

De beleggingsbeheerder voert regelmatig ESG-gesprekken met de ondernemingen waarin we beleggen, over ESG-onderwerpen die volgens ons een wezenlijke invloed hebben op het succes van deze onderneming. Hoewel dit in veel gevallen betrekking heeft op ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren en ertoe kan leiden dat deze ongunstige effecten worden beperkt, staat in dergelijke gesprekken de financiële waarde van de onderneming centraal. Om de ongunstige effecten structureel en systematisch te beperken, hanteert de beleggingsbeheerder twee vormen van engagement:

1. Engagement over controverses: gericht op ondernemingen die ernstig en structureel ingaan tegen onze criteria die gebaseerd zijn op normen op het gebied van goed ondernemingsbestuur, mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu, en omkoping en corruptie.
2. Thematische engagement: gericht op verschillende thema's die grote effecten hebben op de samenleving en waarvan wij verwachten dat onze engagement-inspanningen tot positieve veranderingen kunnen leiden. Deze thema's hangen samen met de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de VN en het beperken van de grootste risico's, zoals die gedefinieerd zijn door het World Economic Forum. De beleggingsbeheerder kiest engagement-thema's met betrekking tot ESG in samenhang met relevante onderwerpen die van grote invloed kunnen zijn en mogelijkheden bieden om een positieve invloed op te hebben op het gedrag van ondernemingen. Onze thematische engagement concentreert zich op dit moment op drie hoofdthema's: (i) goed ondernemingsbestuur (corporate governance), (ii) grondstoffen en klimaatverandering, en (iii) goede arbeidsomstandigheden.

In deze beide vormen van engagement gaan we uit van internationaal aanvaarde normen voor het gedrag van ondernemingen, zoals gedefinieerd in onder meer het Global Compact van de VN richtlijnen/rapporten van het International Corporate Governance Network (ICGN) en de OESO.

Wij stemmen onze engagement-aanpak specifiek af op ieder thema en elke onderneming afzonderlijk. Om een zo goed mogelijk resultaat te kunnen bereiken, maakt onze beleggingsbeheerder eerst een zorgvuldige analyse van elke kwestie om te bepalen onder welk engagement-thema deze valt en bepaalt vervolgens de waardeketen die bij dat thema hoort, om de ondernemingen te kunnen selecteren waarvoor engagement het hardste nodig is en het meeste effect kan hebben. Voordat we contact opnemen met onze engagement-kandidaten, stellen we een themaspecifieke methodologie op, waarin voor elke onderneming doelstellingen en mijlpalen geformuleerd worden.

De beleggingsbeheerder hanteert vijf mijlpalen toe om de voortgang te volgen. De beleggingsbeheerder ondersteunt de onderneming door gesprekken te voeren, informatie te verzamelen, vorderingen bij te houden en te beoordelen of de resultaten op schema liggen. Als de voortgang onvoldoende is of de onderneming niet wil meewerken, kan de beleggingsbeheerder aanvullende maatregelen nemen, zoals stemmen tegen een bestuursvoorstel of het beperken van de belegging in deze emittent

Stemmen

Stemmen is een van de beste manieren voor aandeelhouders om hun mening te geven over de prestaties en de strategie van een onderneming. Het stimuleert ondernemingen om ten goede te veranderen en het is een belangrijke manier om te zorgen dat bestuurders verantwoording afleggen tegenover de aandeelhouders.

Onze stemactiviteiten zijn in hoofdzaak gericht op drie onderwerpen: (i) bestuursverkiezingen, (ii) resoluties van aandeelhouders met betrekking tot duurzaamheid, en (iii) de afstemming van de beloning van bestuurders op de prestaties van de onderneming. Het is ons beleid om actief te stemmen voor voorstellen van aandeelhouders wanneer die betrekking hebben op belangrijke ESG-kwesties die van materieel belang kunnen zijn voor de onderneming. Dit leidt er vaak toe dat we tegen de aanbeveling van bestuurders stemmen.

Het stemgedrag van de beleggingsbeheerder is zoveel mogelijk afgestemd op de engagementbenadering. Waar nodig en mogelijk gebruikt de beleggingsbeheerder zijn stemrecht om het engagement met ondernemingen te versterken.

Verwijzingen naar internationale normen

ING Groep onderschrijft vele initiatieven met betrekking tot internationale normen. De volgende normen zijn expliciet van toepassing op de beleggingsactiviteiten van ISIM:

- VN Global Compact. Het Global Compact van de Verenigde Naties is een niet-bindende overeenkomst die beoogt ondernemingen wereldwijd aan te moedigen een duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleid te voeren, en verslag uit te brengen over de uitvoering daarvan. Het VN Global Compact is raamwerk voor ondernemingen, waarin tien beginselen zijn vastgelegd op het gebied van mensenrechten, arbeid, milieu en corruptiebestrijding. Bij ISIM verwachten we dat de ondernemingen waarin we beleggen deze beginselen naleven. Als een onderneming waarin we beleggen deze principes niet naleeft, dan verkopen we deze positie binnen een vooraf vastgestelde termijn.
- Door de Verenigde Naties gesteunde Principles for Responsible Investment (PRI). De PRI omvatten zes beginselen die elk een reeks van mogelijke acties bieden voor het integreren van ESG-kwesties in de beleggingspraktijk. Wij erkennen ook dat wij beleggers door toepassing van deze beginselen beter in staat stellen hun beleggingen af te stemmen op de bredere doelstellingen van de samenleving. Wij integreren deze beginselen in onze beleggingsaanpak en moedigen onze leveranciers aan hetzelfde te doen. Wij zullen elk jaar een rapportage uitbrengen met betrekking tot de PRI; deze rapportage is openbaar toegankelijk.

Wij maken geen gebruik van toekomstgerichte klimaatscenario's. Onze portefeuilles zijn wereldwijd gespreide portefeuilles die rekening houden met milieufactoren, maar ook met sociale en bestuurlijke factoren. De toekomstgerichte klimaatscenario's zijn nog vol onzekerheden en bieden slechts een beperkte blik op de toekomst. Wij volgen de ontwikkelingen op dit gebied en nemen deze scenario's in overweging zodra de gegevens nauwkeuriger en relevanter zijn.

Historische vergelijking

De eerste historische vergelijking wordt in 2024 opgesteld en zal gebaseerd zijn op cijfers over 2023 in vergelijking tot cijfers over 2022.

BIJLAGE 1 – LIJST VAN ALLE FONDSSEN PER 31/12/2022

ING FUND

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
ING Multi-Asset Income Fund Conservative	6
ING Multi-Asset Income Fund Moderate	6
ING Multi-Asset Income Fund Balanced	6
ING Multi-Asset Income Fund Active	6
ING Private Banking Optimal Selection Pure Bonds	8
ING Private Banking Optimal Selection Moderate	8
ING Private Banking Optimal Selection Balanced	8
ING Private Banking Optimal Selection Pure Equity	8
ING Sustainable Conservative	8
ING Sustainable Moderate	8
ING Sustainable Balanced	8
ING Sustainable Active	8
ING Sustainable Dynamic	8
ING Multi-Strategy Pure Bonds	8
ING Multi-Strategy Conservative	8
ING Multi-Strategy Moderate	8
ING Multi-Strategy Balanced	8
ING Multi-Strategy Active	8
ING Multi-Strategy Dynamic	8
ING Multi-Strategy Pure Equity	8

ING ARIA

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
Corporate +	6
Euro Short Duration Enhanced Return Bond Fund	6
ING Sustainable Bonds	8
Millésime Dynamique	6
Moderate Invest	6
Navido Patrimonial Dynamic	6
Flexible Strategic Allocation	6
ING Global Index Portfolio Very Defensive	8
ING Global Index Portfolio Defensive	8
ING Global Index Portfolio Balanced	8
ING Global Index Portfolio Dynamic	8
ING Global Index Portfolio Aggressive	8
Lion Conservative	8
Lion Moderate	8
Lion Balanced	8
Lion Dynamic	8
Lion Aggressive	8

ING PRIVATE INVESTMENT SICAV-SIF

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
Global	6
Lakshmi	6

ING (B) FUND

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
Index Portfolio Fund Moderated	6
Index Portfolio Fund Balanced	6
Index Portfolio Fund Dynamic	6

ING (B) COLLECT PORTFOLIO

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
ING Core Fund Moderate	8
ING Core Fund Balanced	8
Patrimonial	6
ING Stability Fund	8
ING Personal Portfolio Conservative	8
ING Personal Portfolio Moderate	8
ING Personal Portfolio Balanced	8
ING Personal Portfolio Active	8
ING Personal Portfolio Dynamic	8

ING SELECT FUND

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
Actueel Obligaties	8
Actueel Zeer Defensief	8
Actueel Defensief	8
Actueel Neutraal	8
Actueel Offensief	8
Actueel Zeer Offensief	8
Actueel Aandelen	8
Inkomen Zeer Defensief	8
Inkomen Defensief	8
Inkomen Neutraal	8
Inkomen Offensief	8
Inkomen Zeer Offensief	8
Duurzaam Zeer Defensief	8
Duurzaam Defensief	8
Duurzaam Neutraal	8
Duurzaam Offensief	8
Duurzaam Zeer Offensief	8
Duurzaam Aandelen	8
Index Zeer Defensief	8
Index Defensief	8
Index Neutraal	8
Index Offensief	8
Index Zeer Offensief	8

ING WORLD ICAV

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
ING WORLD FUND 20/80	8
ING WORLD FUND 30/70	8
ING WORLD FUND 40/60	8
ING WORLD FUND 50/50	8
ING WORLD FUND 65/35	8
ING WORLD FUND 80/20	8
ING WORLD FUND 100/0	8

STARFUND

Naam van het subfonds	SFDR-classificatie (per 31/12/2022)
Star Fund Balanced	8